

Capella ardent de Fernando Múgica, recentment mort per ETA. El terrorisme d'un signe o un altre continua centrant les ca

Estat d'expectació angoixada

El clima d'incertesa que va provocar la convocatòria anticipada d'eleccions continua en el temps de campanya electoral. Aquests comicis, però, han de posar fi a la desmoralització general i marcar el rumb del futur.

El setmanari EL TEMPS m'ha demanat "una reflexió sobre el que ens juguem a les eleccions del 3 de març" i, havent tingut la debilitat de no mantenir la negativa inicial, ara estic carregada d'escrúpols,

ja que tinc forts dubtes que la meua reflexió pugui ser útil als lectors.

Fa poques setmanes, un metge mallorquí socialista que ha estat tinent de batle i aspirant a batle de l'Ajuntament de Palma, responent al qüestionari Proust

per a un diari de Mallorca, deia que el seu estat d'ànim actual era de "curiositat angoixada". Substituint "curiositat" per "expectació", em va semblar una definició molt encertada per expressar el meu propi estat d'ànim en aquells moments

nyes electorals espanyoles.

de precampanya electoral, i ho és també ara que s'acosta la data decisiva del 3 de març.

Sentia, i sent, una viva expectació pels resultats d'aquesta consulta. Si sempre són importants unes eleccions, perquè la voluntat sobirana del poble s'hi manifesta i confirma o modifica amb el seu judici el rumb de la vida col·lectiva, en aquesta ocasió ho són especialment, perquè han de posar punt final a la incertesa, la confusió i la desmoralització general d'aquests darrers temps i marcar el rumb a l'estat espanyol per als propers quatre anys. No dubt que la meua expectació és compartida per la majoria de ciutadans i ciutadanes de la Pell de Brau i de les illes adjacents: les previsions de participació de les enquestes que es fan públiques ho indiquen clarament.

No manquen, però, motius perquè aquesta expectació estigui tenyida –més, amarada– d'angoixa. D'una banda, pel clima malsà de corrupcions, recels, en-

frontaments i campanyes difamatòries que s'ha respirat d'ençà de les eleccions del 1993 i que ha obligat finalment a donar per acabada la legislatura (i no pal·lia l'angoixa, sinó que l'augmenta, la consideració de l'enorme extensió que tenen aquests fenòmens en el món d'avui, ni la consciència que no som els únics, ni tan sols els capdavanters, en tan trista competició). I d'una altra banda, perquè aquest clima ha continuat dominant durant la precampanya i la campanya electorals, que no han servit per orientar els ciutadans en la tria del seu vot, sinó més aviat per augmentar els dubtes i la confusió de molts.

El fantasma dels GAL, que durant molts de mesos ha planat damunt de nosaltres, va cobrar força durant la precampanya, quan hauria d'haver quedat marginat totalment de la confrontació política. Compte: no dic que hagués de ser oblidat; pens, com qualsevol demòcrata, que les responsabilitats de la creació i actuació dels GAL –i dels seus antecedents, si n'hi havia– han de ser aclarides a fons per la Justícia. Però és absurd i angosant que un terrorisme d'estat que deixà d'actuar fa deu anys hagi centrat el debat polític –fins al punt de fer dir, a un president Pujol excedit, que “uns i altres es tiraven els morts pel cap”–, mentre ETA continuava matant i segrestant i els seus simpatitzants s'enfrontaven a les manifestacions pacífiques del poble basc amb agressions i crits de “*Eta, mata-los!*”, sense que es produïssin detencions per provocació de disturbis ni per apologia del terrorisme. Els terribles assassinats de Fernando Múgica i de Tomás y Valiente han posat sordina a les frivolitats sobre aquest tema, sense arribar a tallar-les d'arrel, i angoixa pensar que les urnes puguin recollir encara a Euskadi un nombre significatiu de vots favorables al partit que dona descaradament suport als assassins.

Una sèrie inacabable de retrets.

D'una altra banda, els escàndols per corrupció (vells, nous i “ressuscitats”), les filtracions de secrets de sumari, les preses de posició d'inculpats i de gent dels mitjans de comunicació en favor o en contra de les actuacions (certament sorprenents, en algun cas) de determinats jutges, han perjudicat greument la imatge de la Justícia i han sembrat una tal confusió i desmoralització entre la ciutadania, que només una campanya electoral “neta” –amb més autocrítica que crítica de l'adversari, amb confiança en la

Justícia per a la sanció dels fets passats i promeses convincents de regeneració– l'hauria pogut pal·liar. I en lloc d'això, hem vist com la campanya convertia els mítings i els debats electorals en una sèrie inacabable de retrets a les mancances de l'adversari (confirmades o no, i fins i tot suposades) i d'exculpació o negació de les pròpies.

Es llastimós que el “debat sobre els debats” hagi primat tan descaradament les forces d'àmbit estatal. Vist el paper de catalans i bascos en la passada legislatura i davant la perspectiva que el puguin tornar a tenir, era de justícia que l'alternativa fos “debats entre dos/debats entre cinc”, no sols pel pes específic dels nacionalistes en el Parlament espanyol, sinó perquè els electors de tot l'estat valoressin les posicions de Convergència i Unió i del PNB i fossin menys fàcilment víctimes dels manipuladors que provoquen la crispació.

Els partits, per motius diferents, ens ho han fet difícil, als ciutadans: els uns, incloent a les llistes personatges sota sospita (justa o injusta) que plantegen problemes de consciència a molts d'electors, centrant els missatges en l'oposició maniquea dreta/esquerra i desmentint la proposta central “en positiu” amb eslògans secundaris i material de propaganda caricaturescos i crispadors. Els altres, declarant-se de centre (un centre d'on no hi ha dreta) i presentant un programa difús i inconcret, del qual l'única cosa que queda “clara” és que pretenen fer el miracle de retallar els impostos i el dèficit públic tot mantenint i fins i tot augmentant les prestacions socials; el seu cap de fila empra un to assenyat i conciliador que resultaria confortant, si no fos que contrasta vivament amb la intemperància amb què durant anys ha “exigit” al cap d'un govern legítimament constituït que abandonés el càrrec, i també amb el discurs dels seus adlalters, que no desmereix gens del dels seus opositors més impetuosos...

El lema de CiU també resulta angosant. Hem patit molt durant els anys en què ha estat decisiva a Madrid col·laborant amb el PSOE, i els resultats de la seva acció –al meu entendre benèfica, i no sols per als catalans– no han estat agraïts ni reconeguts; al contrari, aquesta capacitat decisòria ha afavorit els impulsors de l'onada d'anticatalanisme visceral imperant a moltes terres d'Espanya. En aquesta situació, voler “ser clau” en la propera legislatura demostra un alt grau de moral, que no sabem si

Compromissaris del PP. Tothom ha assumit que guanyaran els populars.

serà compartit pels seus electors, sobretot si, com sembla, la clau ha de servir per obrir la porta del govern als Populars. I el mal és que, si cal una clau –per als uns o per als altres– haurà de ser CiU, perquè Anguita ha fet impossible la col·laboració amb el PSOE, no sols per la incomplible condició que li posa, de prescindir del seu líder i candidat al govern, sinó per un radicalisme impossible de pair per la Unió Europea; i tampoc no es pot atrevir –encara que els seus ho hagin fet a Andalusia fins al punt de fer-la ingovernable i forçar noves eleccions– a pactar amb el PP, perquè els electors de les dues parts no els ho perdonarien mai; en aquesta situació, el *decide* del seu eslògan electoral sembla una broma de mal gust.

Davant la perspectiva dels resultats de la consulta, tampoc no podem estar tranquils. Sembla que tothom ha assumit que guanyarà el PP, i segurament cal desitjar-ho: vista la seva incapacitat d'encaixar la derrota del 93, esvera de pensar el que podria passar si una sorpresa final –no del tot descartable– els deixés perdedors, ara que ja es veuen instal·lats al govern. La incògnita sembla ser si aconseguiran o no la majoria absoluta, i aquesta perspectiva afavoreix una bipolarització dels vots, que pot perjudicar molt els altres partits.

La majoria absoluta seria al meu entendre una catàstrofe, des de molts de punts de vista. Una “majoria suficient” que els permetés de governar tots sols però amb la necessitat permanent de pactar amb altres forces seria, potser, el resultat

més convenient per a tots. CiU no seria aleshores la clau que obre totes les portes, però seria més lliure per defensar els interessos de Catalunya, i en aquesta tasca tindria com a aliades les altres forces catalanes, amb més profit, segurament, i amb menys desgast davant els electors que amb un “pacte per la governabilitat”, de resultats molt dubtosos. Els socialistes es podrien redimir dels errors passats exercint una oposició responsable per recobrar els prestigi dels seus “cent anys d’honoradesa”, i tots els nacionalistes tindrien ocasió d’unir les seves forces en defensa de la diversitat lingüística i cultural de l’estat, davant les posicions centralistes del govern estatal.

Sospesar-ho tot. Tot comptat i debatut, les conclusions de la meua reflexió són les següents:

1. Cal anar a votar, per més insatisfet que hom estigui de com ha anat la campanya. Allò de “si no m’expliqueu el programa, no voto”, que recomanava Salvador Cardús fa unes quantes setmanes, devia ser un intent de fer reaccionar els candidats i aconseguir una campanya més presentable, però ara que ja no hi som a temps cal que cadascú hi digui la seva (ni que fos, en el pitjor dels casos, votant en blanc).

2. Cal votar en consciència. La consideració del “vot útil” només val per a aquells que realment no tenen cap preferència definida, i hauria de procedir de l’abstenció. Els altres hem de votar en funció de la pròpia ideologia, i no de les promeses electorals; si canviem de vot,

ha de ser perquè considerem que l’altra opció és millor, i no “perquè així n’aprendran” els qui ens han decebut, o perquè “si després s’hi han d’aliar, ja els puc votar jo directament”. Hem d’anar molt amb compte amb el paràmetre “corrupció”, perquè, de corruptes, n’hi ha a tots els partits (en proporció segurament de les temptacions del poder de què disposen), però també n’hi ha d’honrats –i són molts més–, a tots els partits, i cal tenir en compte les seves aportacions positives, a l’hora de decidir el nostre vot.

3. Cal tenir en compte que votem per al Parlament i el govern de l’estat i que hem de tenir-hi presència pròpia. No s’hi val a autojustificar l’abstenció amb un “jo no sóc de la parròquia” (els d’ERC ho han entès, i no hi ha dubte que la seva presència testimonial té efectes positius a Madrid), ni tampoc amb un “posat que han de guanyar, val més votar un partit estatal on podem tenir més influència”: un grup parlamentari propi, o simplement un diputat nacionalista, manté viva als ulls de tots l’existència de la comunitat diferenciada que representa; per això és de desitjar que el PSC aconseguixi de tenir grup propi i que els petits partits o coalicions nacionalistes hi col·loquin un representant (només fa angúnia alguna coalició electoral contra natura, com la d’UM i UV, que no podré entendre mai).

4. El respecte de la llengua i la cultura catalanes és per a mi, i confio que per a tots els nacionalistes dels Països Catalans, una condició *sine qua non* per atorgar el vot a una formació determinada. Les posicions centrals dels partits estatals en aquest tema són molt diferents de les de les seves branques autonòmiques (i en el cas del PP, entre un govern balear orientat ara cap a la plena aplicació de les disposicions legals en favor de la llengua catalana, i les temptacions llerrouxistes d’una part de la cúpula popular a Catalunya o la inestabilitat de la política de la Generalitat valenciana a causa de la pressió d’UV, hi ha diferències abismals). Per això els electors hem de sospesar-ho tot, i decidir en consciència.

El propinent dia 4 de març s’hauran acabat l’expectació i l’angoixa, i serà l’hora d’acceptar democràticament el resultat de les urnes i de recomençar a treballar, amb energia renovada, per la pau i la concòrdia i pel ple recobriment de les nostres senyes d’identitat.

Aina Moll
Lingüista